

Самапапашч Сатаротас

Двутыднёвы беларускі папулярна-гаспадарскі часопіс.

№ 4 (57).

Год VI.

Вільня, 10 Кра-
савіка, 1937 г.

РЭДАКЦЫЯ:

Вільня, Полацкая
вул. № 9—4.

Рэдактар прыймае
ад гадз. 9 да 11 ран.

АДМІНІСТРАЦЫЯ
Вільня, Завальная
№ 1.

Шукаюць дарог у сяло

У суботу 3 г. м. у Вільні адбыўся мнагалюдны (быццам) сход запрошаных „прадстаўнікоў мясцовага земляробства“, на якім галоўным прамоўцам быў генэрал Л. Жэлігоўскі. Гаспадары сходу — „rolnicy z wyższym wykształceniem“ — дзякуем ім! — на гэты сход нас ня клікалі і мы аб ім думаем і пішам толькі на падставе вестак прэсы польскай і свайго беларускага сумленьня.—Скуль і як пайшла думка скліканьня гэтага сходу?

Шуканьне дарог да сялянства—справа ня новая. Ня цэлы год таму назад ў Варшаве адбыўся ўсепольскі зьезд „дзеля падняцьця культуры вёскі“. Аб рэальных працах гэтага зьезду да сягоньня неяк глуха. А вось больш-менш каля новага сэлетняга году ведамым сталася анкета (апытальнік) генэрала Л. Жэлігоўскага да ўсіх гмін і грамадаў Віленскага ваяводзтва аб тым, што, хто і як думае рабіць дзеля падняцьця дабрабыту нашых вёсак. Аб рэзультатах гэтага апытальніка і аб сваіх выснаўках і гаварыў на ўспомненым суботнім сходзе ў Вільні генэрал Л. Жэлігоўскі. Гаварылі на гэтым сходзе і іншыя прысутныя, а аб супольна намечаным пляне працы Віленскае „Słowo“ між інш. напісала: „Каб-жа ён (плян) знайшоў сваіх выканаўцаў... Тады ген. Жэлігоўскі выбавіць Ві-

леншчыну друі раз“. — Першы раз — паводле думкі польска-абшарніцкага рэдактара—ген. Ж. выбавіў Віленшчыну ў 1920 годзе, калі на чале польскага войска заняў яе і гэтым даў магчымасьць фармальна далучыць да Польшчы.

Што-ж даведаліся прысутныя на ўспомненым сходзе 3.IV.1937?

Ген. Жэлігоўскі даволі востра скрытыкаваў дагэтуляшні спосаб працы як у земляробскіх, так і ў самаўрадавых арганізацыях. Прысутныя зразумелі, што так званыя дабравольныя земляробскія арганізацыі па нашых сёлах жывуць і праядаюць агульна-грамадзкія грошы з падаткаў. Належаньне да такой арганізацыі гэта сыты прывілей да таго часу, пакуль арганізаваных сяброў няшмат. Разрост такой „арганізацыі“ азначаў-бы здрабненьне прывілеяў. І таму гэтыя „дабравольныя арганізацыі“, будаваныя абяцанкамі розных прывілеяў, у нас не разрастаюцца — ня маюць на гэта падставаў.

„Конікам“ генэрала Жэлігоўскага аднак ёсьць гэтак званы самаўрад тэрыторыяльны: гміна, сяло (грамада). І тут не вясёла. З 96-цёх адказаў на ўспомнены апытальнік, прысутныя на сходзе даведаліся, што закон аб самаўрадах у нас ня выконваецца. Войты лічацца толькі з старастамі ня

лічацца з выбаршчыкамі. У гмінах вытварыўся й трымаецца шкодны тып „самаўрадавых прафэсыяналаў“, якія замест працаваць для добра самаўраду, вядуць закулісныя інтрыгі.

Ажыўленьне самаўрадавага і гаспадарскага жыцьця ўсе прысутныя на сходзе ўважалі за канешнае, каб зьвязаць жыхара нашае вёскі з Польшчай. Гміна павінна працаваць з уласнае ініцыятывы, не „з наказу з-гары“, а ў жыцьці гаспадарскіх арганізацый трэба імкнуцца да масавасьці, выкідаючы стуль выпадковае „zbiorowisko ludzi często słabych i sprzedajnych“. У аканчальным слове адзін з прысутных (праф. Ластоўскі) выразіў думку, што ўсе гэтыя намеры будуць выкананы, бо за іх узяўся ген. Жэлігоўскі.

Гэтулькі аб успомненым сходзе ведаем з польскіх газэт.

Можа гэтыя весткі ня поўныя. Але калі яны адпавядаюць сапраўднасьці, калі на ўспомненым сходзе сапраўды ня было гутаркі аб нічым іншым, як толькі тое, што падала польская прэса, дык пазволім сабе выразіць

1. наша найглыбейшае зьдзіўленьне над аднабокасьцю нарадаў ведзеных людзьмі з вышэйшай адукацыяй і

2. перакананьне, што і гэтыя пастановы астануцца па-

становамі на паперы, хоць-бы ім патронаваў нават так высокі аўторытэт, як ген. Жэлігоўскі.

Чаму?

Бо як самаўрадавае, так і гаспадарскае жыццё, калі яно мае быць жыццём, павінна апірацца на мясцовым сельніцтве, бяручы пад увагу ягоны склад і патрэбы. Сход „земляробаў“ 3.IV.37 г. у Вільні гэтага „не дагледзіў“: ні паўсловам не дакрануўся да тае праўды, што ў сёлах Віленшчыны жывуць і беларусы і літоўцы...

Беларусаў і літоўцаў у сёлах Віленшчыны абмінуць ня можна!

На шэрым канцы.

Прадстаўлены польскім міністрам Квяткоўскім дзесцігодні плян разбудовы гаспадаркі, у першую чаргу мае наўвеце гэтак званы Цэнтральны Вокруг (Варшава і шырокія аколiцы). У гэтым вокрузе маюць быць пабудаваны розныя фабрыкі. Нашы-ж землі, заселеныя ў большасці беларусамі, літоўцамі, таксама як і украінцамі, у гэтым пляне пастаўлены на „шэры канец“, — забыліся... А пасля — будуць „дзівавацца“, што жыццё наша „адсталае“, „някультурнае“ і г. д. — А найцікавей тое, што прадстаўнікі коопэрацыі („Spółnota Prasy“ № 5) гоняць па гэтай самай дарозе цэлай парай.

АД ВЫДАВЕЦТВА.

Пачынаючы ад гэтага нумару наступова ўстрымліваем высылку нашага часопісу ўсім тым, хто дагэтуль ня прыслаў нам падпіскі.

Кожны, хто хоча атрымоўваць часопіс наш стала, ва ўласным інтарэсе хай зараз-жа прышле нам падпіску разрахунковым пераказам, які мы выслалі ў папярэднім нумары „Самапомачы“.

Выдавецтва „Самапомачы“.

Чым жыве селянін у Польшчы?

Паводле аблічэнняў Земляробскага Інстытуту ў Пулавах, селянін у Польшчы ў 1926—30 г. спажываў уласных прадуктаў на суму 105 з паловай грашоў, а ў 1934—35 г. тэльки на суму 39 з паловай грашоў, гэта знача толькі 37 з паловай працэнтаў таго, што спажываў перш. Яшчэ больш, бо да 34 працэнтаў абніжылася спажыванне селянінам прадуктаў купляных, перадусім кухоннай снасці, вугля, мыла, карасіны і інш.

Калі гаварыць аб паасобных прадуктах земляробскай вытворчасці, дыку гэным-жа часе абніжылася спажыванне прадуктаў з збожжа (мука, крупы) да 38 прац., бульбы — да 44 з паловай прац., малочных прадуктаў — да 33 з паловай прац., мяса і сьвіннага сала — да 6 з паловай прац., яец — да 45 прац., мёду — да 25 прац. і г. д.

Асабліва трывожным ёсць абніжэнне вартасці спажываных сялянамі ў гэтым часе вырабаў малочных. Тлумачаць гэта тым, што сяло наагул менш спажывае сягонья малака, а калі й спажывае, дык пераважна прадукты горшага гатунку (малако спад цэнтрагонкі

замест малака поўнага і інш.). Што гэта кепска адбіваецца на здароўі падростаючага пакалення — кожнаму зразумела.

(П.А.З.)

Непадзельнасьць гаспадарак?

Праект закону аб непадзельнасьці гаспадарак унёс у Сойм дзеяч ОЗН-у пасол Бартчак. Паводле гэтага праекту, калі ўласнік гаспадаркі да 50 га ўключна дабравольна забавяжыцца не дзяліць свае гаспадаркі, дык зусім звальняецца ад падатку спадковага, дахадовага, паловы грунтовага, часткова звальняецца ад аплатаў штэмплёвых і нотарыяльных, а такжа дастане пазычку на сплату даўгоў.

Польскія сяляне („Пяст“) хоць у засадзе і прызнаюць патрэбу непадзельнасьці сялянскіх гаспадарак, то аднак у зложаным праекце закону бачаць звычайную ахвоту нагарадзіць быўшых дзеячоў з ББ і здабыць іх для новатворанага ОЗН — палкоўніка Коца.

Инж. Ад Клімовіч.

Асновы земляробскай эканомікі.

3)

Уладанне кожным земляробскім капіталам, вымагае ад самога ўласніка пэўных коштаў: аднаразовых — на куплю і бягучых, якія абцяжваюць гаспадарку нават тады, калі сам капітал ня зужываецца. Тут знаходзіцца адна з небясьпекаў перагружэння гаспадаркі лішнім капіталам, каторы лежачы бяз ужытку „просіць есці“ і „зьядае“ сапраўды ня мала. Агулам капіталы вымагаюць коштаў на: 1. апрацэнтаванне, 2. амортизацыю (пагашэнне), 3. страхоўку, 4. рэмонт (папраўкі) і 5. падаткі. Ня кожны капітал вымагае ўсіх гэтых коштаў. Разгледзім іх папарадку.

Бягучыя выдаткі земляробскага капіталу.

1. **Працэнт (%)**. Калі нехта паложыць свае ашчаднасьці ў банк, дык атрымоўвае за гэта працэнт, вышыня якіх у першую чаргу залежа ад таго, на колькі бясчэпны зварот, — і ад часу, на які грошы паложаны. Калі-ж нехта замест лажыць у банк свае ашчаднасьці, купіць за іх зямлю, пабу-

дуе дом, купіць гаспадарскі інвэнтар, дык мае таксама права спадзявацца працэнтам, які прынята рахаваць: ад капіталу зямлі — 3—3 з паловай проц. (вялікая бясчэпнасьць!), а ад капіталу будынкаў — 4 проц.; капітал уложаны ў мёртвы інвэнтар і ў запасы апрацэнтаўваецца найвышэй (5—10 проц.), бо тут і найбольшае рызыка звароту ўложаных коштаў.

2. **Амортизацыя**. Паасобныя часці земляробскага капіталу, за выняткам капіталу зямлі, у працэсе земляробскай вытворчасці нішчацца, адны хутчэй, другія павольней. Гэту страту капіталу пры аблічэнні чыстага прыбытку трэба замяшчаць капіталамі новымі, ці — як кажучь — пагашаць (амортизаваць). Частка празначаная на гадавую амортизацыю залежа ад таго, як доўга даны прадмет ужываецца.

Прыклад. Малачарская цэнтрагонка, купленая за 450 зл., вытрымае праз 15 гадоў. Дзелячы вартасць гэтай цэнтрагонкі гадамі ейнай ужывальнасьці (450:15=30) атрымаем, што з кожным годам такая цэнтрагонка траціць на вартасці 30 зл., якія й трэба штогод адпісваць.

3. **Рэмонт**. Пры ўжыванні розных земляробскіх капіталаў, некаторыя часці іх псуецца, падчас калі ўся рэшта гэтых капіталаў яшчэ зусім прыдатныя да ўжытку. Гэткія сапсаваныя часці трэба або паправіць або замяніць новымі. І адно і другое вы-

Што, як і калі рабіць?

(Земляробская тэхніка)

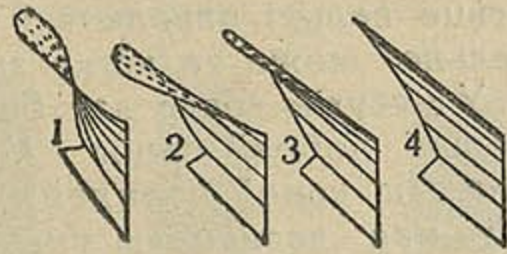
У поле!

Рана сёлета пачынаецца вясна. Прынамся так, як дагэтуль. Ужо мясцамі, асабліва на ўзгорках, глеба паверсе сусім абсохла. На гэтыя ўзгоркі трэба нечакаючы выйсці і ў час пачаць ашчаджаць зямлю вогкасьцю, аб вартасці якой і небяспеды страты гаварылі мы на гэтым месцы ў апошнім нумары „Самапомачы.“ Сказалі мы там, што адпаведная вогкасьць (сырасць) патрэбная ў глебе як дзеля ўтрыманьня яе ў адпаведнай будове (крупнатай), так дзеля распушчэньня кармавых сучастак глебы і дзеля „напаеньня“ самай расьліны. Калі ў глебе ня хопіць адпаведнай вогкасьці, тады ня толькі глеба зьбіваецца ў цвёрды ком, ня толькі смагне ад нястачы „піцьця“, але і галадуе, хоць-бы самага корму ў глебе было няведама як шмат. Вада гэта быццам „кухар“, які сыры, недаступны для расьліны корм пераварвае, робіць яго даступным як страву. Дзеля гэтага зразумелай ёсьць патрэба ашчаджаньня гэтай вады ў глебе зразу з раньняй вясны. І земляроб ашчаджае яе — часта нясьведама — абрабляючы сваю глебу рознай гаспадарскай снасьцю. Першай такой вяснянай снасьцю, як мы ўжо пісалі, ёсьць валачыла, якое хоць і прасушывае верхні пласт глебы, то ў аканчальным рэзультате аднак захоўвае ў глебе большую часць запасу зімо-

вай вогкасьці. — Такое валачыла кожны можа лёгка сабе зрабіць, паводле рысунку, пададзенага так жа ў апошнім нумары „Самапомачы.“

Калі-ж хто валачыла такога сёлета ня мае, той з канешнасьці мусіць здаволіцца лёгкай бараной, якая хоць пэмагае прасохнуць саму верхняму пласту зямлі, але забесьпячае ад страты ўсяе цэннае вогкасьці ў глебе.

— Трэцяй з колеі снасьцю да абрабляньня глебы ёсьць плуг, які, пры месцы кажучы, вясной ужываць трэба і можна толькі найрадыей і з найбольшай асьцярожнасьцю. Дзеля таго аднак, што вясной найчасцей гаспадар купляе плуг і дзеля таго што плуг зьяўляецца ў нас снасьцю галоўнай, скажам колькі слоў і аб ім.

І. Формы паліцаў да плуга.

1, 2 і 3 — паліцы шрубавыя, 4 — паліца цыліндрычная.

Наўперад зазначым, што галоўным заданьнем плуга ёсьць пераварачываньне верхняга пласта глебы раз у год і прыворываньне хлёўнага гною. Драбленьне глебы ёсьць для плуга заданьнем друга-

радным. Добрае пераварачываньне глебы і добрае прыворываньне гною залежа ад паліцы плуга, якая можа быць або *цыліндрычнай* або *шрубавой*. Кожная з гэтых аснаўных формаў можа мець і мае розныя формы пераходныя. На далучаным абразку паказана схэма (цыфры: 1, 2, 3) паліцы шрубавой, якая добра адкладае ськібу, але горш яе крышыць і (цыфра 4) паліцы цыліндрычнай, больш стацьцявой, якая горш адкладвае, горш прыворывае, але затое лепш баразняню ськібу крышыць.

Практычна бяручы кожную з гэтых паліцаў добрая на адпаведнай глебе. І так: плуг з паліцай 1 (глядзі далучаны рысунак) прыдатны на глебы вязкія і заросшыя ўсякім пустазельлем (сарняком); плуг з паліцай 2, поўшрубавой, найбольш пашыраны; завешча ён „універсальным“, бо і добра адкладвае і ненайгорш крышыць. Палобныя свомасьці мае і плуг з паліцай азначанай 3: ужываецца на глебах новых, задзярнелых, балюцістых. — Поўная проціўлегласьць названым плугам ёсьць плуг з паліцай 4: гэта паліца цыліндрычная, якая вельмі добра крышыць, але кепска адкладвае. Плуг з гэткай паліцай можна ўжываць на глебах лёгкіх, скоропахатных, незаросшых травой.

Іншыя свомасьці плуга маюць вартасць другарадную і аб іх пагаворым у час вальнейшы.

С. Я—віч.

магае выдаткаў. Пасьля дакладнага рэмонту некаторая гаспадарская снасьць становіцца больш цэннай, чым была прад рэмонтам. Тады ягоную вартасць трэба адпаведна зьбольшыць пры сьпісваньні інвэнтуры ў канцы году.

4. *Страхоўка.* Земляробскі капітал выстаўлены заўсяды на небяспэку і зьнішчэньне ці то агнём, ці градам, хваробамі, наглымі выпадкамі і г. д. Праціў гэтых страт земляробы культурных старон дабравольна страхуюцца ў сваіх таварыствах. Складка на страхоўку тым большая, чым большая небяспэка напр. агню, ці граду і г. д.

Урэшце

5. *Падаткі,* у першую чаргу зямельны, самаўрадавы і інш.

Ацэнка земляробскіх капіталаў.

У земляробскай эканоміцы ацэнка капіталаў ёсьць так важнай, як навука аб гнаеньні ў прадукцыі расьлінаў ці навука аб кармленьні ў прадукцыі жывёлагадаўлянай. Ацэнка земляробскіх капіталаў залежа ад коштаў вытворства, ад ходкасьці капіталу ў рыначным абмене і ад карыснасьці. Залежна ад гэтага вартасць можа быць: *вытворчая, заменная (купная і прадажная) і ўжытковая.* Гэтыя вартасці могуць быць *абсалютныя,* капі ўста-

наўляецца сталая цана ў грашах, або *адносная* ці параўнаўчая, калі вартасць капіталу ўстанаўляецца ў параўнаньні з падобным капіталам іншым; напр. ужытковая вартасць саломы на падсьцілку можа ацэньвацца вартасцю торфу.

Капітал Вартасць зямлі, як капіталу земляробскай гаспадаркі, залежа ад якасьці самай глебы (пясок, гліна) і падглебя, ад клімату (сьвятло, цяпло, прымаразкі, дажджы, град, вятры), доступу да вады прыдатнай у гаспадарцы, формы ўладаньня (хутар, сяло), аддаленасьці ад шляхоў спалучэньня (шаса, чыгунка), рынкаў збыту, вялікасьці абшару (дробная ці вялікая гаспадарка) і г. д. і ўрэшце гаспадарскую вартасць пэўнага абшару зямлі павялічвае грава неабмежанага ўладаньня і зьмяншае — права іншых асоб да ўжываньня (не ўладаньня!) напр. права праходу, прагону, сьцежкі і г. д.

Ацэньваецца зямля звычайна вартасцю заменнай — купле-продажай. Больш аднак адпавядала б праўдзе ацэнка зямлі паводле вартасці прыбыткавай. Вартасць купле-прадажная складаецца з самай цаны зямлі і коштаў злучаных з заменай уласніка (прыгатаваньне „купчых“ дакументаў, страчаны на гэта час і г. д.).

Калі што сеяць?

Важная гэта рэч адгадаць дакладна і точна пару, калі трэба сеяць вясной розную ярыну. У розных кніжках падаюцца часта больш-менш сталыя тэрміны такой сяўбы. Карыстаць з іх аднак ня можна, бо ў адным і тым-жа месцы адзін год бывае вясна ранняя, а другі—позная. Калі ў годзе з ранняй вясной такія „дні сяўбы“ і могуць выпадкам спраўдзіцца, ды само сабой зразумела, што ў годзе з познай вясной такія дні спраўдзіцца ня могуць. А калі да гэтага дадаць розніцу географічнага палажэння дадзенае мясцовасці, дык тым выразней станеца, што розным будзе напр. час сяўбы ў Беластоцкім павеце і Ашмянскім, ці тым больш Браслаўскім. Яшчэ большая няпэўнасць сталых „дзён сяўбы“ будзе зразумелай, калі ўцямім, што вялізная, калі не пераважаючая частка пашыраных у нас гаспадарскіх кніжак і газэт друкуецца нейдзе ў далёкай Варшаве, ці йшчэ далей. Вот-жа прыймаючы ўсё гэта пад увагу, трэба сьцьвердзіць дзве аснаўныя рэчы: рэдка якая другая кніга так звязана з месцам, як звязана кніга гаспадарская, а калі мова аб „днёх сяўбы“, дык іх ніколі ня можна звязываць з нейкім днём нярухомым.

Дзеля ўстанаўленьня „дзён сяўбы“ найлепш карыстацца такімі зьявішчамі мясцовае прыроды, як распусканьне лістоў і зацвітаньне розных дрэваў. Гэтыя зьявішчы прыроды пасьпісаныя і ўпарадкаваныя ў кожным годзе і ў кожным месцы служаць найлепшым дарадчыкам, калі, дзе і што трэба сеяць. Дырэктар Дасьледчай станцыі ў Беняконях (Лідчына), праф. Ластоўскі, прытрымоўваючыся гэтых прыродных законаў і фізыёлёгічных вымаганьняў пасобных расьлін, радзіць захавашь гэтакі парадак: найраней сеяць гарох, морхву, яравое жыта. Расьліны гэтыя сеем, як толькі ральля на гэтулькі абсохне, што падчас прыкрыцьця насеньня, ня мажыцца каля зубоў бараны ці ролькаў сеялкі. Сіні лубін на насеньне сеем падчас зацвітаньня лазы, г. зн. (у Беняконях) паміж 20—24 красавіка. У гэтым так-жа часе сеецца яравая пшаніца, двурадовы ячмень, авёс і ячмень чатырох-радовы. Наагул пажадана, каб з сяўбой яравога збожжа кончыць да часу распусканьня лістоў і зацвітаньня клёну (пачатак мая). Пасьля гэтага садзіцца бульба і сеецца лубін на прыараньне. Між 22—25 маем садзіцца кукуруза, шальбабон, з тым выраханьнем, каб абыйшлі пасьля 4—6 чэрвеня, калі ўжо менш загражаюць начныя прымаразкі, якіх гэтыя расьліны баяцца. — Урэшце сеецца грачыха.

—И.

Сейце сэрадэлю.

Сэрадэля гэта расьліна лёгкіх, безвапенных глебаў, абы толькі ня былі за сухія. На глебах цяжкіх, зьліўных, стала церпячых ад недастатку вогкасьці (вільгаці) ўраджай сэрадэлі няпэўны. Карысна сэрадэля ня толькі як вельмі цэнная, багатая на бялкі паша у зярняці, у стане сьвежай зялёнасьці або сушанага сена, але можа быць выкарыстана і як цэннае, багатае на азот — зялёнае ўгнаеньне, бо на карэньні сваім гадуе бактэрыі, якія магазынуюць вольны азот з паветра.

З гэтае прычыны сэрадэля павінна ў нас скрось гадавацца, тым больш што яе можна або сеяць адну або ўсейваць у расьліну іншую, напр. у жыта.

Спосаб сяўбы сэрадэлі самой толькі, знача бяз жыта ці якой іншай расьліны, зусім просты. Ня можна толькі сэрадэлю сеяць на глебе вясной узаранай, бо такое араньне лёгкую глебу вельмі высушвае і памагае зарастаць рознаму пустазелью. Сэрадэля спачатку расьце вельмі павольна і таму пустазельле можа яе лёгка загнушыць. У нясухім годзе дае багаты ўкос вельмі добрай пашы. Масла з малака ад кароў кормленых сэрадэляй мае дасканалы смак, запах і вельмі прыгожы жоўты колер.

Аднак большае яшчэ значэньне мае сэрадэля як усейка. Звычайна ўсейваецца яна ў жыта, хоць у шмат ваколіцах усяваюць яе і ў рэдка сеены авёс. Сэрадэля буйна разрастаецца, а скошаная разам з аўсом і па абмалоце скормліваецца быдлу разам з аўсянкай. Аддзяліць-жа насеньне сэрадэлі ад насеньня аўса даволі лёгка, бо розніцца яно і сваёй формай і сваёй вялікасьцю.

Усейваючы сэрадэлю ў жыта можна выкарыстаць яе двума спосабамі. Па скашэньні азіміны сэрадэля буйна разрастаецца і яе можна паступова касіць і карміць скаціну, а рэшту—заквасіць або прыраць. Дасушываць сэрадэлю ўвосені, калі дзень кароткі і сонца слаба прыгравае, вельмі трудна. З націскам трэба падчыркнуць, што заквашваць сэрадэлю трэба толькі сьвежую, проста спад касы, найлепш разам з расой ці дажджом. Падсушаную, а нават і хоцьбы толькі крыху прывяўшую сэрадэлю заквашваць ня можна.

Проста неацэннай ёсьць сэрадэля як зялёнае ўгнаеньне. У шмат аколіцах гаспадарваньне на лёгкіх глебах, якія маюць крыху вогкасьці, магчымым ёсьць толькі дзякуючы сэрадэлі. Сабраўшы жыта пазваляем сэрадэлі добра разрасьціся, пасьля прыворываем яе і сеем або ўзноў азімае жыта, або ярыну. Можна так-жа на прыара-

Смаршчкі — раньнія (грыбы).

Найранейшыя грыбы — гэта смаршчкі і падобныя да іх, крыху пазьнейшыя, пестраніцы. У нас абодва гэтыя грыбы ўважаюцца як смаршчкі, пры гэтым адны іх уважаюць за грыбы ядомыя, а іншыя — за атрутныя. Тымчасам гэта два сусім розныя грыбы. Смаршчок (бо *зморшчаны*) мае „капялюш“ з углыбленьнямі наперамену з вузкімі, доўгімі фалдамі.

Увесь грыб мае форму падоўжную, вырастае найраней, часам калі яшчэ на полі ляжыць сьнег, ядомы (неатрутны) пасьля зварэньня ў 1-шай ужо вадзе.

Крыху йнакш стаіць справа з пестраніцай: вырастае пазьней за смаршчка, мае выгляд круглаваты і пласкаваты, прыпамінаючы гэтак баранюю шапку. Паверхня фалдзістая, вельмі падобная да каракулавага кажуха, або зьвярачага мазга. Пестраніца так як ёсьць—ёсьць грыбом атрутным і яе трэба насаперш адварыць у адной вадзе, зьліць і пасьля зварыць у вадзе цалком сьвежай.

Абодва гэтыя грыбы маюць шырокі збыт як на краёвым, так і на загранічным рынку, асабліва смаршчок. Трэба толькі яго на рынак рана падаць і наагул зьварнуць на яго больш увагі, тымбольш што расьце ён ня толькі ў лясох, але і на лясных палянах, у зарасьлях, парках, агародах і наагул у такіх мясцох, у якіх іншыя грыбы не спатыкаюцца.

(П.А.З.)

най сэрадэлі садзіць і бульбу, але тады прыворываецца сэрадэля толькі на вясну.

З штучных угнаеньняў удзячная сэрадэля за паташ.

Як ведама жыта можна праз доўгія гады сеяць па сабе, абы толькі глеба мела досыць пажывы. Гэта так званае вечнае жыта. Поступ працы гэтакі: ранняя вясной усейваем у жыта сэрадэлю, сабраўшы азіміну пазваляем сэрадэлі разрасьціся, пасьля гэта сэрадэля прыворываецца і ўзноў сеецца жыта. На другі год паўтараецца тое самае. — Што год трэба дадаваць паташ, а часта аплачваецца даданьне і ўгнаеньняў фосфарных...

Усейваць сэрадэлю ў жыта трэба як найранейшай вясной, як толькі можна ўвайсьці на поле. Калі сеем сеялкай у радкі, дык на гэктар хопіць 25—30 кілё сэрадэлі; а калі сеем з рукі, дык трэба йшчэ дадаць 5—6 кілё на такі-ж гэктар. Сеяць трэба старанна, перадусім роўна, каб ня было пустых мясцоў.

П.А.З.

Кармовая морхва.

Малазямельле, якое мясцамі гранічыць у нас з беззямельлем, змушае выкарыстоўваць кожную пядзю зямлі і кожны вольны мамэнт, каб перад усім павялічыць запасы пашы. Да гэтага вельмі надаецца кармовая морхва як усеўка.

Спачатку морхва не баіцца заценьваньня. Таму можна яе сеяць разам з аўсом, гарохам, макама, просам, а галоўна з лёнам. Усееная морхва разьвіваецца спачатку вельмі памалу і пачынае моцна расьці толькі тады, калі „пакрываючая“ расьліна (авёс, лён ці якая іншая) зьбярэцца з поля. З гэктара усеенай у гарох морхвы зьбіраецца ня менш 100 мэтр. цэнтнараў, а ўсеенай у мак дык аж 200 м. ц. І гэта тады, калі гэтак усеиваная морхва ніякага дадатковага дагляду не патрэбавала.

Калі параўняць морхву з іншымі акапнінамі, дык яна вельмі багатая у кармавыя складнікі, а да таго яна мае йшчэ і вельмі цэнныя гэтак званыя „дыетэтычныя“ свомасьці пры кармленьні жывёлы: ратуе ад усякіх затрыманьняў у страватраўчых ворганых жывёлы (у трыбусе і ў кішках). Але гэтыя свомасьці праяўляе морхва толькі тады, калі яе скормліваюць толькі самую, бяз прымешкі сечкі і сырую. Морхва вараная гэтых смомасьцяў ужо ня мае.

Асабліва цэннай ёсьць морхва як паша для цялят і жарабят, бо мае у сабе шмат вапны і фосфару, які памагае добра разьвівацца касьцям маладняка і бароніць яго ад рахітычнасьці (выкрыўленьня косьцяў). Добрай пашай ёсьць морхва і для дойных кароў: калі дойнай карове не даваць бульбы і бурака, дык можна даваць у дзень на штуку да 20 кілё морхвы. Цялятам і ялаўкам даюць морхвы ад 2 да 10 кілё, залежна ад веку і вагі. Коням пры цяжкай працы даецца морхвы ў дзень да 10 кілё, а жарабятам — ад 3 да 5 кілё. Морхвай кормленьня коні добра выглядаюць і маюць гладкую бліскуючую поўсьць.

С. М.

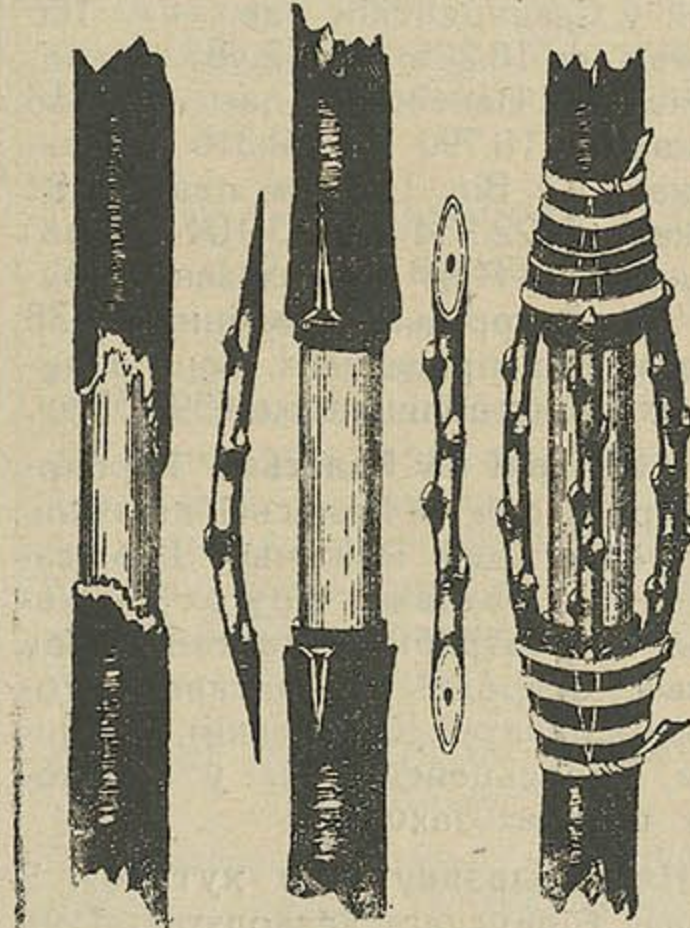
БЕЛАРУСЫ! Шануйце сваё роднае друкаванае слова. Прачытаную „Самапомач“ ня нішчыце, але дайце прачытаць яе сваім суседзям, знаёмым. Прысылайце падпіску. Пішце ў рэдакцыю — Вільня, Полацкая 4-9 аб сваім жыцьці і аб тым, што — на Вашаму — трэба было б у «Самапомач» дадаць, а што выкінуць ці напавіць. Падавайце выразна свой адрэс.

Як адратаваць дрэўца абгрызенае зайцамі?

Каму ня ведамае гора ўласніка маладых ушчэпаў, якія раптам абгрызуць зайцы, труссы ці нехта там яшчэ іншы?! Кара патрэбна дрэўцу ня толькі як прыкрыўка, але і як спосаб разьвядзеньня па ім аджыўчых сокаў. І калі з нейкай прычыны дрэўца такое раптам астанеца кругом без кары, дык гэта прыблізна тое самае, што рынак адгароджаны ад вольнага давозу: дрэўца без кары жыць ня можа і, калі яго не ратаваць, дык не раней а пазьней, а напэўна загіне.

Але не заўсёды.

Калі кара абгрызена толькі на няшырокім прасторы, дык ратунак яшчэ ёсьць. Гэткі выпадак паказаны на далучаным рысунку: зьлева — дрэўца абгрызенае пасярэдзіне — прыгатаванае да ратаваньня і з права — з наложаным „бандажом“. Спосаб накладаньня гэтага „бандажу“ відаць з самага рысунку. Парадак працы гэтакі:

Мастковае прышчэплваньне дрэўца абгрызенага зайцамі.

Найперш абгрызеньня берагі кары на дрэўцы трэба роўна абрэзаць вострым нажом. Тады трэба прыгатаваць чатыры тоненькія жывыя ветачкі, так доўгія, каб маглі абхапіць рану зверху ўніз і яшчэ каб асталіся вольныя наўкос зрэзаньня канцы на прыкладку. Таксама трэба мець два куска ліповага лыка.

Як гэта ўсё прыгатавана, тады зверху і знізу раны робяцца вострым нажом па чатыры разрэзы ў форме літары „Т“ (уверсе гэта літара ставіцца дагары). У гэтыя разрэзы ўстаўляюцца загадзя прыгатаваныя галінкі і ўсё абвязваецца лыкам так, як гэта паказана на далучаным рысунку — з правага боку. Творыцца гэтак званы „масток“, па каторым хутка пачнуць плыць жыў-

Kutok dla bospadyń.

== Pascha. ==

Pascha heta asablivaje vialikodnaje bluda. Kaliści było bolš pašaranym. Siahonnia, z pryčyny ahulnaha abiadnieńnia, pryhataŭlajecca radziej. Symbolika jahonaja adnak padaŭnamu — asabliva ŭ pravaslavnych — tak vialikaja, jak napr. u našych katalikoŭ kućciavaja aplatka. Tamu z pryhatavańniem paschi treba paznajomicca.

Na 2 kilo šviežaha, dobra vycisnutaha i na masu rašciortaha tvarahu biarecca 10 žaŭtkoŭ, 1/2 kilo masła, 80 deka dobraj śmiatany. Usio heta razam raźmiešvajecca, kładziecca ŭ pabielany rondal, stavicca na plitu i razahravajučy ŭščiaž miašajecca, kab nie pryhareła. A jak razahrejecca (ale kab nie zakipieła!), tady zdyjmajecca z plity, krychu studzicca i ŭkładajecca ŭ jaho ad 40 da 80 deka cukru, pačku vanili, 1/2 šklanki sałodkich mihdałaŭ i 1/2 šklanki korynkaŭ (drobnych razynak). Mihdały treba prad tym aparyć haračaj vadoj, pašla źniać skurku i drobna pakroić, a karynki dobra vymyc i raźlažyc na čystaj tkaninie, kab absochli. Jak astynie razahretaja masa, tady treba ŭ jaje ŭlažyc mihdały i karynku, vymiašać, pašla ŭsio heta ŭlić u redkaje palatno („klinok“) i nacisnuć kamieniam, kab vycisnułasia, jak heta robiac z tvarožnym syram. (Lišnie vycisnutuju paschu (za suchuju) adnak nia kožny lubić.

М. Š.

Pierasadka vazonaŭ.

Vazon dobraja azdoba chaty, ale paviniен быць dahledžany. Dahladam jošć i pierasadka, jakoj mienšyja vazony vymahajuć što druhi hod, bolšyja radziej. Vialikich vazonaŭ, napr. palmaŭ, zusim nie pierasadžvajuć, u ich dosyc źmianić časć tolki ziamli zvierchu.

Prystupajučy da pierasadžvańnia, treba pryhatavać usio patrebnaje napierad, h. zn. sam vazoŭnik (harščok) i prahnajeny čarnaziom. Vazoŭnik, u katory vazon pierasadžvajem, kali jon užo ŭžyvany, treba da čysta vymyc i vyšaravać, kab paadčyniac pory, praz katoryja da kareńnia budzie dachodzić pavietra. Praviłam jošć, kab novy vazoŭnik byŭ bolšy ad papiaredniaha ŭ avvo-

ныя сокі, дрэўца пачынае расьці нанова і рана паволі зарастае.

Гэткі спосаб ратаваньня абгрызенага дрэўца называецца шчэпленьнем „на масток“ і практычнымі садоўнікамі вельмі хваліцца.

В. Р.

дзе на якія 2 см., каб карэніні мелі волнае месца на разрос. Пазначаны да перасаджвання вазон падліваем, каб размякчыць зямлю і хоць павярхоўна ачысціць з зямлі карэніні. Туды пераваражэцца вазон на адной рuce так, як паказана на рыс. 1. Прытрымоўваючы сам вазонік другой рукою зверху, волна стукajem абіерніеным ўніз вярхім жахоным берахом аб стол, пакул усю карэнішча ня выпадзе на падложану знізу руку.

Рис. 1. Спосаб выбіраўня вазону з вазонніка.

Выбіраеце hetak карэнішча треба сціпкер дакладна абхледзіць, усіe старыя і асабліва надхіўшыя карэніні абрэзаць вострым нажом, выкалупаць тоніекай палячкай зямлю з сярэды карэнішча і як усю heta зроблена, прыступаць да самай перасадкі.

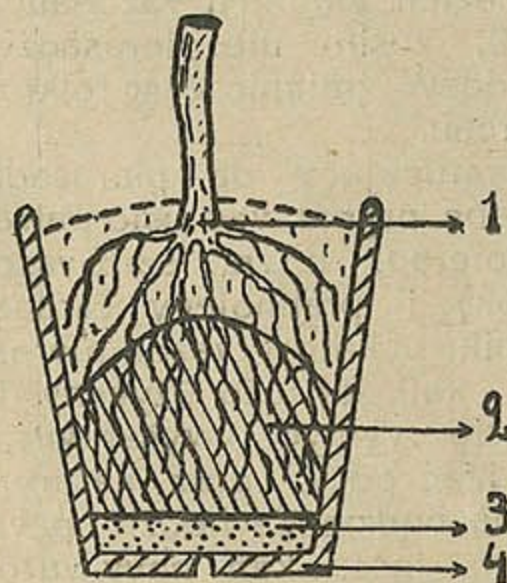

Рис. 2. Перасадка вазону.
1. Шырка вазону, 2. насыпаны копчык зямлі, 3. падсыпаны пласт піску, 4. дно вазонніка.

Ці новы вазонік на самае дно ўсыпаяцца тонкі слой чыстага піску (глядзі рыс. 2.), на каторы насыпаяцца копчык перапражана перахножу (чарназіому). Па hetым коп-

ГАСПАДАРСКАЯ ХРОНІКА

— Мэліорацыя ў Браслаўшчыне і Сьвянцяншчыне. Паводле падлічэньняў мэліорацыйнага рэфэрату ў Браслаўі, які абыймае сваей дзейнасьцю і павет Сьвянцянскі, за мінулы 1936 г. на абшары гэтых двух паветаў было выкапана 27.655 м. равоў, якіх абыймо мела 91.819 куб. м. У параўнаньні з іншымі абшарамі, мэліораваньне асабліва Сьвянцяншчыны, моцна асталося ўздзе.

Хутары ў Віленшчыне. У 1937-38 годзе на абшары Віленшчыны прадбачыцца пераход на хутары 568 вёсак (абводаў) з 20.155 гаспадаркамі на 147.535 гэктарах зямлі. У паасобных паветах справа прадстаўляецца гэтак: у Браслаўскім — 141 вёска на 27.782 га з 3.756 гаспадаркамі; у Дзісенскім пав. 100 вёсак на 23.440 га з 3.457 гаспадаркамі; у Маладэчанскім пав. — 29 вёсак на 9.817 га з 1.742 гаспадаркамі; у Постаўскім пав. — у 32 вёсках на 14.428 га з 1.718 гаспадаркамі; у Сьвянцянскім пав. — у 106 вёсках на 18.285 га з 2.487 гаспадаркамі; у Вялейскім пав. — у 46 вёсках на 18.790 га з 2.310 гаспадаркамі і ў Віл.-Троцкім пав. — у 82 вёсках на 22.254 га з 3.104 гаспадаркамі. — Пры працах занята будзе 38 каморнікаў казённых і 38 прысяжных прыватных. Кошт азначаных работ аблічаны на 659.150 зл.

Гарбарні на Палесьсі. Гарбарскі промысел на Палесьсі дагэтуль гуртуецца каля Рожаны і Давідградка. У фаховых кругах уважаюць за патрэбнае сарганізаваць новыя асяродкі гарбарскага промыслу ў паветах: Кошырскім, Столінскім, Берасьцейскім, ды ў некаторых паветах заходніх.

На прырэзку для хутароў. З наказу Віленскага ваяводзтва, 1. на дапаўненьне 19-цёх дробных гаспадарак з пераходзячых на хутары вёсак Касабукі і Бушава, Мікалаеўскай гм., Дзісенскага пав. бяруцца 34½ гэктары зямлі з суседняга ма-

чыку гаспадаркаў карэніні вазону і асыпаяцца так-жа перахножым, які кала берахоў старанна ўтоптаваецца заахадзіа прыхатаваным калячкам. Дасыпаяцца чарназіом да туп, пакул jon не пакрые ўсіу шырку самага вазону і паліваецца. Падліты чарназіом павінен апаці да вышні шырки, а што астаниецца павіерх hetaj шырки, тоје треба сабраць, бо шырка рацніе хніць і вазон сапсуецца.

Найлепшы да перасаджвання вазонаў час — вясна; але можна перасаджываць вазоны і раўнім летам.

М. К.

ёнтку Дарашковічы (уласнасьць А. Капылава), а на дапаўненьне 49 такіх-жа гаспадарак з вёсак Рачкі, Канюхі, Схолін і Палачаны — бяруцца 84 гэктары з маёнтку Сьвентажэцкіх Рачкі і 16 гэктараў з маёнтку Бэлоўскай Яхімаўшчына.

Названыя грунты, калі ў працягу 4-ох месяцаў, ад дня уручэньня правамоцнага наказу, ня будуць проданы сялянам ці Зямельнаму Банку дабравольна, дык маюць быць выкуплены прымуова.

Па якой цане?

Бясплатныя дэпэшы аб выпадках. Міністэрства Пошт і Тэлеграфу выдала загад, на падставе якога кожны мае права надаваць бясплатныя дэпэшы і тэлефонаграмы ў паліцыю аб такіх няшчасных выпадках, як пажары, заразныя хваробы, катастрофы (паводкі і інш.). Паштовы чыноўнік можа аднак жадаць ад асобы, што надае дэпэшу, асабістых дакумантаў (пашпарту).

Малачарскі кангрэс міжнародны сёлета адбудзецца ў Бэрліне 22-28 жніўня. Да канца лютага ўжо запісалася 448 рэфэрэнтаў. Склікае кангрэс „Сусьветны Малачарскі Саюз“, заснаваны ў Брусэлі ў 1903 г.

Цэны ў Вільні

Збожжа 6.IV.37 за 100 кл.

Жыта	25.00—26.00
Пшаніца	31.00—32.00
Ячмень	22.50—25.00
Авёс	21.75—23.00
Грачыха	30.00—31.00
Мука пшонная	34.00 50.00
Мука жытняя, да 50%	37.50 38.00
Мука жытняя разова	27.75—28.25
Вотрубы пшонныя	16.55—16.75
Вотрубы жытнія	—16.25
Пялюшка	21.50 22.50
Віка	22.00 23.00
Лубін сіні	15.75—16.25
Семя лянное	46.00—47.00
Лён трапаны (1.000кіл)	1.700—1.890
Лён часаны	1.960 2.000
Кудзеля	1.580—1.620

Малочнае, 1.IV.37 за 1 кіл.

Масла найлепшае, гурт	2.95—3.10
„ „ дэтал	—3.40
Масла сталавае гурт	2.85—3.00
„ „ дэтал	—3.30
Сыр эмэнтальскі гурт	2.60—2.70
„ „ дэтал	—3.20
Сыр літоўскі гурт	1.40—2.20
„ „ дэтал	1.60—2.60
Яйкі ў гурце за капю	4.80—5.70
„ ў дэталю за штуку 8½ - 10 гр.	

Што чуваць на сьвеце

Гішпанскія паўстанцы на- ступаюць на баскаў.

Не дабіўшыся нічога на фронце мадрыцкім, паўстанскія войскі ўдарылі моцна проці слабея ўмацаваных баскаў, якія, карыстаючыся з нутранай барацьбы ў Гішпаніі, абвесьцілі сваю незалежнасьць і дагэгуль стойка ад паўстанцаў яе баранілі. Цяпер аднак, як відаць, паўстанцы хочуць незалежнасьці імкненьні баскаў зламаць. — На іншых фронтах без важнейшых перамен. — У гішпанскім Марокко проціпаўстанскае забурэньне здушана.

Зьмены ў бальшавікоў.

Газэты пішуць, што бальшавікі будуць рабіць у сваёй партыі вялікую „чыстку“. Ад 1 чэрвеня падбіраюць усе сяброўскія білеты, а хто гэтых білетаў не дастане назад, таго ў партыю ня прымуць. Не малое так-жа зьдзіўленьне выклікала вестка аб раптоўнай адстаўцы камісара пошт і тэлеграфу, б. шэф Г.П.У.—Ягоды. Ходзяць чуткі, што ён нават арыштаваны за растрату вялікай сумы казённых грошаў.

Гітлер пагадзіўся з Людэндорфам.

У апошніх днях сакавіка ў Бэрліне была абвешчана ўгода паміж канцлерам Гітлерам і ведамым з Сусьветнай Вайны шэфам нямецкага генэральнага штабу ген. Людэндорфам.

—Ген. Людэндорф спачатку памагаў Гітлеру будаваць нац.-соцыялістычную партыю, але пасля, непагадзіўшыся, пайшоў сваёй асобнай дарогай, выступаючы востра проціў усякага, а асабліва проціў р.-каталіцкага хрысьціянства. Сучасныя гішпанскія падзеі ген. Людэндорф таксама йнакш ацэньвае, як Гітлер: бачыць ён тут барацьбу масонаў (урад) і іезуітаў (паўстанцы) і зусім ня спрыяе генэралу Франко. — Абвешчаную ўгоду рахуюць як прыгатаваньне да важных падзеяў.

Дагавор Італіі з Югаславіяй.

У Белградзе 25 сакавіка сёл. Югаславія падпісала палітычную і гаспадарскую ўмову з Італіяй. Да гэтай умовы Італія была змушана ўкладам сіл у міжнароднай палітыцы і забавязалася ня ўціскаць болей славенцаў, землі каторых у вялікай меры загарнула ў свае граніцы пасля Сусьветнай Вайны. — Прадстаўнікі Чэхаславакчыны і Румыніі, з каторымі Югаславія зна-

ходзіцца ў саюзе ведамым як Малая Антанта, заявілі, што яны ня толькі нічога ня маюць проціў новападпісанай умовы, але нават з яе здаволены.

Конфэрэнцыя балтыцкіх дзяржаваў.

Конфэрэнцыя балтыцкіх дзяржаваў — Літвы, Латвіі і Эстоніі — склікаецца на дзень 3 мая ў Коўну.

Немцы ў Польшчы і палякі ў Нямецчыне.

Паводле польскіх газэт: на 900 000 немцаў з Польшчы існуе 579 нямецкіх школ народных, у якія ходзіць 50 тыс дзяцей. Сярэдніх нямецкіх школ ў Польшчы ёсьць 21, польска-нямецкіх—3, з 3 тыс. вучняў; да гэтага йшчэ 4 вучыцельскія сэмінарыі і 2 школы фаховыя — з 250 дзяцьмі. Нямецкіх газэт у Польшчы 96, якія друкуюцца ў 250 тыс. экз. Коопэратываў нямецкіх у Польшчы ёсьць 787.

Палякоў у Нямецчыне ёсьць больш мільёна і маюць там яны: 61 народную школу, адну прыватную гімназію, часапісаў польскіх выходзіць 17, а гаспадарскіх інстытуцый ёсьць 33

Прociў бальшавізму і процiў гітлерызму.

За апошні час рымскі Папа выдаў два важныя пісьмы: адно проціў бальшавізму, а другое проціў гітлерызму. Гэта апошняе было прачытана ў нямецкіх касьцялох і выклікала такі гнеў гітлераўскай партыі і ўлады, што яны пагражаюць нават сарваньнем конкордату (умовы з Ватыканам).

Хацелі падзяліць Чэхаславакчыну.

Англіцкія газэты апублікавалі праект падзелу Чэхаславакчыны, які быццам меліся пачаць мадзьяры ў Славакчыне і дакончыць немцы ў паўночных Чэхах. Гэты праект прадбачыў укрытую помач Мадзьяршчыны і Нямецчыны. Дзеля таго аднак, што сучасны мадзьярскі ўрад на гэтыя спраўкі не згаджаўся, дык нацыяналістычныя кругі меліся там дайсці да ўлады спосабам рэвалюцыйным і тады пачаць дзеіць. Паліцыя мадзьярская гэты намер выкрыла і... ўся справа тымчасам „села на мель“, а няўдачны кіраўнік мадзьярскага „паўстаньня“ — у вострог. Дагадваюцца, што спружыны дзеючыя ў Мадзьяршчыне выходзілі з нямецкага пасольства ў Будапэшце, хоць немцы бароняцца тым, што іхні пасол у час праектаванага перавароту быў быццам не ў Будапэшце а... ў Нямецчыне.

Увага на пераездах праз чыгунку.

Штораз часцейшыя выпадкі на чыгуначных пераездах змушаюць прыпомніць абавязучыя ў гэтай справе распараджэньні, паводле якіх:

1. Даяжджаючы да чыгуначнага тору трэба звольніць скорасьць, каб у кожную хвіліну магчы зусім затрымацца.

2. Уважаць на знакі чыгуначнай службы, а калі яе няма, дык самому ўпэўніцца, ці не надходзіць цягнік.

3. Прад пад'яжджаючым цягніком трэба затрымацца воддаль ад чыгуначнага тору.

4. Асабліва ўважным трэба быць на пераездах падчас імглы, на пераездах незамыканых або такіх, на каторыя цягнік выяжджае з нявідочнага закруту.

5. На праездзе ня можна ані затрымлівацца, ані разьмінацца ці аб'яжджаць.

6. Трымацца заўсяды правай стараны.

7. За нестасаваньне гэтых правілаў пагражае кара да тысячы зл. штрафу, або шэсьць тыдняў арышту ці адно і другое разам.

Кнігі

прысланыя ў рэдакцыю:

1. Spółdzielczy Kalendarz książkowy 1937. Wyd. „Społem“ Warszawa. 1936.

2. W. Kiślańska: Za jednego gromada. Wyd. „Społem“ Warszawa. 1936.

Edward Szymański: ABC. „Wyd. „Społem“, Warszawa, 1936.

4. K. Pomijański: Zielarstwo społeczne. Wyd. „Spółnota Prac., Warszawa, 1937.

ЯК БЫВАЕ У ЖЫЦЦІ.

Ня зьбіраецца ўміраць без вячэры.

Старая бабуля ня йдзе вячэраць, бо — кажэ — мне слаба й паміраць буду...

—Хадзі, бабуля, падкрапіся, дык і паміраць лягчэй будзе.

— Іду, дзеткі, іду! Я-ж яшчэ й не такая слабая: хто-ж вам казаў, што я ўміраць зьбіраюся.

Пішучы ў рэдакцыю надавайце выразна сваё прозьвішча і адрэс.

У нас і ў суседзях

Беларускае жыццё.

— 25-ты сакавік — 19-я ўгодкі абвешчання Незалежнасці Беларусі — сёлета ў Вільні мінуў ціха. З арганізацыяў толькі адзіны Беларускі Нацыянальны Камітэт ушанаваў гэты дзень адумымым урачыстым паседжаньнем сваіх сяброў. Беларускі Студэнцкі Саюз ня здолеў у гэты дзень наладзіць адпаведнай Акадэміі, бо не дастаў на гэта дазволу ад сваіх універсітэцкіх уладаў. Першы гэта падобны выпадак. Не дасталі так-жа дазволу на святкаваньне свайго народнага свята і беларускія скаўты пры Віленскай Беларускай Гімназіі. Сама гімназія таксама нічога ў гэты дзень ня ладзіла. Калі да гэтага дадаць яшчэ, як аб гэтым мова ніжэй, канфіскаты на прэдадні свята беларускіх часопісаў („Беларуская Крыніца” № 2) і журналаў („Калосьсе” № 1 (10), дык атрымаем больш-менш поўны абразнастроў беларускага грамадзянства ў дзень свайго нацыянальнага свята.

— Канфіскаты. 24 сакавіка сёл. Віленскія адміністрацыйныя ўлады скафіскавалі № 1 (10) беларускага літаратурна-навуковага квартальніка „Калосьсе” за асобныя ўрыўкі з паэмы „Нарач” і вершы „Гісьня кулікоў” М. Танка, за апабданьне „Крыўда” М. Васілька і інш. Рахуючыся з канешнасьцю вялікіх коштаў новага накладу, рэдакцыя, як чуваць, ня думае выдаваць новага выданьня гэтага самага нумару.

Таго-ж самага дня 24 сакавіка сёл. быў скафіскаваны і № 2 „Беларускай Крыніцы” з датай 25 сакавіка, за перадрук з „Chryśc. Dumki” артыкулу „Аб патрыятызме” і за палову перадавы, прывячанай беларускаму народнаму свята п. н. „Сіла ідэалу”.

— Выехаў лячыцца. У нядзелю 4 г. м. ведамы беларускі дзееч Кс. А. Станкевіч выехаў з Вільні ў Трускавец (Галічына) лячыцца. Кс. Ад. Станкевіч ужо колькі год вельмі цяжка ад хворасці нырак. Хвароба гэта астатнім часам на гэтулькі пачала дакучаць, што Паважаны хворы быў змушаны часова перарваць сваю цэнную работу і выехаць на нейкі час у Трускавец, дзе знаходзяцца спецыяльныя лячэбныя крыніцы. — Кс. Станкевічу жадаем хуткага выздараўленьня і паварту да працы.

— Зьянілі канфіскату. Пастановай Віленскага Акружнага Суду з 18 сакавіка сёл. знята канфіската аднаднёўкі „Беларуская Доля” (сакавік, 1937 г.), наложаная пісьмом Віленскага Гарадзкога Старасты з дн. 11.ІІІ.1937 г.

У Літоўцаў.

— „Jaunimo Draugas” — тыднёвы часопіс літоўскае моладзі ў Вільні спынены Судом на прапанову Віленскіх адміністрацыйных уладаў.

— Выселілі Я. Конопку. Польскія адміністрацыйныя ўлады выселілі з граніц Польшчы ведамага маладога культурнага літоўскага працаўніка Я. Конопку, які ў Вільні жыў ад 1917 году.

Ксяндза Фр. Беаляўскага, ведамага літоўскага дзееча, Віленскія духоўныя ўлады звольнілі з займанага ім становішча вкарага пры Віленскай катэдрі.

— Амнэстыя ў Літве. З прычыны Вялікодных свят прэзыдэнт Літвы Сметона дараваў кару для 60 палітычных вя-

зьяў, сярод якіх ёсьць 10 чалавек кляіпэдзкіх немцаў, засуджаных ваенным судом у 1935 г. на доўгалетнюю катаргу.

У Палякоў.

— Спыняюць газэты. Пасьля спынення польскага штодзеньніка ў Варшаве „Dziennik Popularny” і жывоўскага штодзеньніка ў Вільні „Вільнэр Тог”, 30.ІІІ.37 г. паліцыя спыніла часопіс польскіх работнікаў (П.П.С.) у Львове п. н. „Trybuna Robotnicza”.

— Сьпяваць зьезд у Торуні рыхтуецца на Сёмуху. Спадзяюцца прыезду 4000 сьпевакоў з усяе Польшчы.

— Касуюць аўтаномію і абразаюць выбарны закон у Сойм? 14 ліпеня сёл. мінаюць забавязьні Польшчы аб аўтаноміі Горнага Шлёнска. У сувязі з гэтым польскія газэты дамагаюцца неаднаўленьня дагэтуляшніх прывілеяў гэтай краіны, а знача хочучь скасаваць краёвы Шлёнскі сойм, зрэфармаваць гаспадарскія (грашавыя) парадкі і наагул уаднастайніць усё жыццё Г. Шлёнска з рэштай Польшчы.

Многа таксама гавораць і аб зьмене выбарнага закону ў Польскі Сойм. Ёсьць на гэта шмат ужо праектаў, а адзін з іх (Студніцкага) не дапускае да выбараў людзей няграмадных.

— 100 аўтамабіляў для Чырвонага Крыжа. 22 сакавіка сёл. Польскі Чырвоны Крыж набыў 100 новых аўтамабіляў для свае працы. Прысутны на прыняцьці гэтых аўтамабіляў маршал Сьміглы дзякаваў Управе Чырвонага Крыжа, што яна ўмеє думаць аб будучыні і аб вайне.

3 ВІЛЬНІ.

— 3. Нагродзкі — да нядаўна ўласнік ведамага на ўвесь край магазыну земляробскіх машын і ўсякага насеньня, а так-жа грамадзкі і палітычны дзееч памёр 25.ІІІ сёл. на 72 годзе жыцьця Нябожчык у моладасьці свайе належыў да гуртка беларускае інтэлігенцыі, якім кіраваў Фр. Багушэвіч (Мацей Бурачок) і справай беларускімі жывацікавіўся да апошняй хвіліны. Доказам гэтага ёсьць між іншым ягоная дзейнасьць літаратурная, напр. год таму назад у Вільні пастаўленая тэатральная п’еска з упятаным беларускім тэкстам п. н. „На Каляды” і інш.

— Электрычнасьць у Вільні заведзена толькі ў палове дамоў: усяго дамоў у Вільні 8071, а электрычнасьць маюць толькі 4678 дамоў.

— Спынілі віленскіх эндэкаў Распараджэньнем Віленскага ваяводы з 23 сакавіка сёл. забаронена ўсякая арганізаваная дзейнасьць польскай эндэцкай партыі „Стронніцтва Народовэ” ў Вільні і ў Віленска-Троцкім павеце. У сяброў гэтае партыі, як ведама, паліцыя знайшла склад пэтардаў і розных выбуховых мат’ялаў.

— Фальшывыя 20 і 40 грашоўкі зьявіліся на віленскім рынку. Ад праўдзівых грашэй розьняцца яны тым, што літары і лісты дубовага вянка з ліцавой стараны мала выразныя, літары ў надпісе „Rzeczpospolita Polska” — зьліваюцца з берагавой абводкай, а самыя берагі закругленыя.

— Эндэцкія штукі. Пасьля ведамага выбуху пэтарды (бомбы) ў цэнтры Віленскіх эндэкаў д. 21.ІІІ, самі эндэкі спачатку наагул маўчалі, цераз тры дні заявілі, што ў іх выбухла ня пэтарда, а толькі ведамыя забаўкі — „жабкі”, а дзень пазьней зьявіўся афіцыйны камунікат, што паліцыя выкрыла цэлы склад гатовых да ўжываньня пэтардаў (бомбаў), і розных складовых часцей гэтых пэтардаў. Пяць арыштаваных эндэкаў, між імі старшыня студэнцкай моладзі „вшэхпольскай”, прызналіся, што пэтарды падкладалі

Усячына.

— 100 гадоў фотографіі мінае сёлета. Выдумаў фотографію француз Ньепс.

— Забаранілі варажыць, але ня ў нас. Паліцыя места Гамбург (Нямеччына) забараніла варажыць (усёроўна: дарма ці за плату) і прадаваць кніжкі аб варажбе і соньнікі. — Добра хіба гэта было-б і ў нас.

— Ст. А. Панятоўскі, апошні польскі кароль быў з паходжаньня жыдом. Прозьвішча „Панятоўскі” даў яму бацька хрышчоны. Цвёрдзіць гэтак жывоўская газэта пісаная папольску „Nasz Przegląd”.

— 100 гадоў ад сьмерці А. Пушкіна мінула сёлета 11 лютага.

— Памярла В. Парылевічыха, якая ад чэрвеня мін. г. была ў вязьніцы ў Кракаве пад срогім сьледзтвам у справе шырокіхна дужыцьяў.

Хто аплаціў падпіску, а чарговага нумару часопісу не атрымаў, той хай зараз-жа складае РЭ-КЛЯМАЦЫЮ на сваей пошце: на адным баку кавалку паперы ўверсе хай напіша „Reklamacja gazetowa” і наш адрэс, а з другога боку:

Не атрымаў №.... „Самапомач”

— і дадасьць свой дакладны адрэс. Больш нічога пісаць ня можна. — Такую рэкламацыю пошта навінна прыняць і даставіць рэкламаваны нумар б я с п л а т н а.

У СПРАВЕ ЗАРАБОТКАЎ. У наступным тыдні пачнём рассылаць працу тым, хто да нас раней звярнуўся. Запісы далей прыймаюцца. Пяршыньство да працы маюць тыя, хто ўжо аплацілі падпіску на „Самапомач”.

Адміністрацыя

„САМАПОМАЧЫ”.

„Самапомач” выходзіць 10 і 25 кожнага месяца.

ПАДПІСКА на „Самапомач”: да канца году — 3 зл. Асобны нумар 30 грашоў. Пры выпісаньні на адзін адрэс прынамся 5-цех экзэмпляроў — па 2 зл. за нумар на цэлы год (за 5 штук 10 зл., за 10 шт. — 15 зл.). Цэны абвестак паводле ўмовы. Грашы перасылаць „разрахунковым пераказам” на картотэку № 40. Усякія пісьмы адрэсаваць у рэдакцыю: Вільня, Полацкая 9—4.

Рэдактар Інж. А. КЛІМОВІЧ.

Беларуская Друкарня ім Фр. Скарыны ў Вільні; Завальная 1.

Выдавец: „БЕЛПРЭС”